

Joensuussa asukkaat kehittävät kaupunkia

”Liikkeelle lähdettiin nuoren tavoitteista ja toiveista”, kertoo hankekoordinaattori Mira Kostamo Hyvinvoiva nuori ammatissa ja arjessa -hankkeesta. Se on yksi Joensuun kaupunkikeskustan kehittämishankkeessa rahoitetuista pikkuhankkeista.

Haastattelu on vuodelta 2018.

Asukkaat ovat usein oman lähiympäristönsä parhaita asiantuntijoita. Mainioita kehittämissideoita syntyy, mutta niiden toteuttaminen on usein monen mutkan takana.

Rahoituksen hakeminen ideoiden toteutukseen vaatii tietoa rahoitusmahdollisuuksista ja hakemiseen liittyvää erityisosaamista. Usein korvauksen saa vasta jälkeenpäin, ja se kattaa vain osan kuluista.

Joensuussa kehittämisen kynnystä on pyritty madaltamaan kansalaislähtöisen kaupunkikehittämisen ohjelmalla ja pieniä kehittämiskohteita yhteen kokoavalla kumppanuusrahoitusmallilla.

”Tavoitteena on mahdollistaa hankkeen tekeminen niille kansalaistoimijoille, jotka eivät siihen yksin pystyisi”, projektipäällikkö **Mari Nupponen** Joensuun KAKE-hankkeesta kertoo.

Kumppanuusrahoituksella on syntynyt alkoholin vaaroista varoittava lyhytelokuva puistojen miehistä. Kaupunkilaisille on tarjottu mahdollisuutta kaupunkiviljelyyn ja liikunnan harrastamiseen eri asuinalueilla. Työttömiä opettajat on palkattu jelppaamaan tukea opintoihinsa tarvitsevia opiskelijoita. Fyysistä kuntoa koulutuslallaan tarvitseville opiskelijoille on tarjottu mahdollisuutta liikuntaneuvontaan ja elämäntaparemonttiin.

Muistiyhdistyksen pikkuhankkeen kehittämät muistikortit otettiin käyttöön Siun Sotessa muistisairaiden hoidossa. Joensuun seudun hengitysyhdistyksen pikkuhankkeen ansiosta Siun Sotessa ollaan päättämässä, että siitä Siun Sotesta tulisi tuoksuton. Pohjois-Karjalan keskussairaalan Psykiatriatalon alakertaan on perustettu järjestöhuone, josta saa tietoa erilaisista harrastuksista, ryhmätoiminnoista sekä kokemusasiantuntijan tuesta.

Matalan kynnyksen malli

Kehittämiskohteet on jaettu hankkeisiin ja pienempiin tapahtumiin. Hankkeiden budjetti on 30 000 - 70 000 euroa ja tapahtumien alle 10 000 euroa. Joensuun kaupunki maksaa omarahoitusosuuden eli yhdistyksen ei tarvitse kaivaa omaa rahapussiaan esille. Kaupunki myös lainaa rahaa hankkeen toteuttajalle eli omaa rahaa ei juurikaan tarvita edes toteutusvaiheessa.

Lisäksi kaupunki vastaa hankkeiden hallinnoinnista niin pitkälle kuin mahdollista. Projektipäällikkö Mari Nupponen täyttää rahoittajan edellyttämät seurannat Eura-järjestelmään pikkuhankkeiden puolesta ja auttaa muutenkin kaikin tavoin.

Projektipäällikön työhuoneelle on helppo pistäytyä ideansa kera, koska se sijaitsee Joensuun kirjaston ala-aulassa.

”Olemme pyrkineet tekemään kynnyksen niin matalaksi kuin mahdollista”, Nupponen painottaa.

”Joensuussa yhdistysten asema on perinteisesti ollut tunnustettu ja arvostettu. Yhdistyksiin sisältyvät mahdollisuudet nähdään laajasti”, Joensuun kaupunkikeskustan kehittämishankkeen (Joensuun KAKE) projektipäällikkö Mari Nupponen kertoo.

Nupponen ei kirjoita hankehakemusta kenenkään puolesta. Hän on kuitenkin valmis istumaan viereen ja pohtimaan, mitä hakemukseen kannattaa kirjata. Kysymys voi olla myös oikean näkökulman etsimisestä tai sopivien yhteistyökumppanien hakemisesta.

”Osa rahoitetuista kohteista on ollut yksittäisten ihmisten ideoita, joille on löytynyt kotipesä jostain olemassa olevasta yhdistyksestä. Hankkeen aikana on myös perustettu yksi uusi osuuskunta, koska luontevaa toteuttajaa idealle ei löytynyt”, Nupponen kuvaa.

KAKE-hankkeen budjetti on 1,275 miljoonaa euroa, josta lähes miljoona menee kansalaistoimijoille. Tähän mennessä rahoituksen on saanut 24 pikkuhanketta ja 9 tapahtumaa.

”Rahoituspäätöksen jälkeen tehdään jokaisen pikku KAKE:n kanssa tarkempi toiminta- ja arviointisuunnitelma sekä sovitaan jatkotapaamisista. Projektityö voi olla yksinäistä ja poiketa aika paljonkin yhdistyksen perustyöstä”, Nupponen lisää.

”Ideana on, että kaupunkilaiset tekevät kaupunkilaisille. Tämä mahdollistaa osallisuuden ja viihtyvyyden kaupungissa.”

Joensuun kaupungissa tiedetään, että asukkaiden toteuttamaa toimintaa saadaan aikaan suhteellisen pienellä taloudellisella panostuksella. Esimerkiksi asukkaiden järjestämät liikuntatapahtumat tavoittavat monet asukkaat.

Kumppanuusrahoitusmalli on osallisuuden palanen

[Lue lisää kumppanuusrahoitusmallin toteuttamisesta sekä Kuopion ja Joensuun mallien arviot](#)

Esimerkkejä kumppanuusrahoitusmallilla Joensuussa rahoitetuista pikkuhankkeista

1. [Tukea työikäisenä muistisairauteen sairastuneille](#)
2. [Motivaatio opiskeluun lisääntyi liikunnanohjauksen kautta](#)
3. [Jelppariopet auttavat tukea tarvitsevia opiskelijoita](#)
4. [Linkki tuo yhdistykset sairaalan arkeen](#)

1. Tukea työikäisenä muistisairauteen sairastuneille

Tulevaisuudessa Joensuussa järjestetään kahdesti vuodessa tapahtuma, johon neurologian poliklinikan muistihoitajat kutsuvat työikäisinä muistisairauteen sairastuneita ja heidän omaisiaan. Uusi avaus on syntynyt Muistiyhdistys Majakan pikkuhankkeessa.

Lisäksi Siun soten työterveyshuollon sähköiseen terveystarkkailuun on saatu mukaan muistia koskevia kysymyksiä. Tavoitteena on tunnistaa ihmisiä, joilla on korkeampi riski sairastua muistisairauteen ja jotka tarvitsevat seurantaa.

”Aiemmat kysymykset ohjasivat masennuksen tai työuupumuksen suuntaan, vaikka taustalla voi olla myös muistin ongelmia. Ihmisen omaa kokemusta muistin heikkenemisestä ei aina oteta todesta”, projektivastaava **Anna-Maija Pitkänen** kertoo.

Joensuun muistiyhdistys järjestää ryhmätoimintaa työikäisenä sairastuneille kerran viikossa. Lähiomaisille on oma ryhmänsä kolmen viikon välein. Ryhmät pohjautuvat vertaistukeen. Omaiset antavat ja saavat toisiltaan vinkkejä arjen erilaisiin tilanteisiin. Työnalla on myös opas muistisairauden arkitodellisuuteen ja Joensuun palveluihin.

”Iso juttu on ollut myös se, että olemme mahdollistaneet työikäisenä sairastuneelle työelämän jatkumisen”, Pitkänen kuvaa.

Työpaikalla ei useinkaan mietitä, voiko sairastuneen työtä mukauttaa. Nyt eläkepaperit saanut ihminen kuitenkin työskentelee omalla toiminimellään Majakan tiloissa voimavarojensa mukaan. Majakka tarjoaa tilan lisäksi ymmärtävän työyhteisön, jossa on mahdollista tulla nähdyksi ja kuulluksi omana itsenään.

2. Motivaatio opiskeluun lisääntyi liikunnanohjauksen kautta

Joensuun ammattiopiston arjessa on huomattu, että opiskelijoiden fyysinen kunto ei välttämättä riitä työn tekoon. Esimerkiksi maaliruiskun tai isomman telan kannattelu on fyysistä työtä, joka vaatii voimaa. Ratkaisua pulmaan lähdettiin etsimään yhdessä Pohjois-Karjalan Liikunta ry:n kanssa.

Opiskelijoille tarjottiin mahdollisuutta yksilöohjaukseen kerran viikossa. Ideana on yhdessä liikkuminen ja oman harrastuksen löytäminen. Samalla on mahdollista käydä keskustelua terveellisistä elämäntavoista, levosta ja liikunnasta.

”Liikkeelle lähdettiin nuoren tavoitteista ja toiveista. Kokeilemme lajeja, jotka kiinnostavat nuorta. Teen myös esimerkiksi ohjelmia kuntosaliharjoittelusta kiinnostuneille”, hankekoordinaattori **Mira Kostamo** kertoo.

Tuloksiakin on jo tullut. Esimerkiksi motivaatio koulunkäyntiin on lisääntynyt eli osa yksilöohjaukseen osallistuneista nuorista ei ole enää niin paljon poissa kuin aiemmin.

”Yksi nuorista kertoi ottaneensa opiskelukaverin mukaan kuntosalille. Näin innostus liikkumiseen leviää myös eteenpäin”, Kostamo kuvaa.

Vuoden kestävä hankkeen aikana järjestettiin myös toiminnallisia työpajoja esimerkiksi ravinnosta, hyvinvoinnista, unesta ja levosta. Ammattiopiston opiskelijoille tarjottiin vertaisohjaajakoulutusta, jossa opeteltiin tapahtuman järjestämistä sekä ohjaajana toimimista.

”Oppilaskunnan hallituksen jäsenet osallistuivat koulutukseen ja pitivät Unelmien liikuntapäivän omalle yksikölleen”, Kostamo sanoo.

Tavoitteena on lisätä ohjaajien taitoa havainnoida sekä ottaa puheeksi liikunnan, hyvinvoinnin ja ravinnon kysymyksiä nuorten kanssa.

”Nuoret usein asettavat alkukartoituksessa itselleen isoja tavoitteita, mutta edistyminen tulee yleensä pienten askelten ja onnistumisten kautta”, Kostamo summaa.

3. Jelppariopet auttavat tukea tarvitsevia opiskelijoita

Jelpparit-hankkeen hankevastaava Linnea Breiling Joensuun seudun erilaiset oppijat ry:stä.

Joensuussa on paljon työttömiä opettajia. Toisaalta osa opiskelijoista kokee tarvitsevansa enemmän tukea opintoihinsa. Voisivatko nämä kaksi ryhmää löytää toisensa niin, että lopputulos hyödyttää kaikkia?

Joensuun seudun erilaiset oppijat ry:n Jelpparit-hanke on osoittanut, että tämä on mahdollista. Reilun vuoden kestäneen hankkeen aikana luotiin toimintamalli, jossa opiskelijat ja opettajat ohjataan yhteen. Opettajalle maksetaan palkkio hänen tekemästään työstä. Opiskelijalle tuki on maksutonta.

”Olemme etsineet opettajia mukaan TE-toimistojen ja työnhakupalstojen kautta. Suurin osa heistä on vastavalmistuneita, hetken työttömänä olleita tai kotoa perheen parista työelämään palaavia”, hankevastaava **Linnea Breiling** kertoo.

Suurin osa mukaan tulleista opettajista on aineenopettajia. Opiskelijoiden puolella eniten kysymyksiä on herännyt matematiikan ja englannin opiskelusta. Toisaalta kyse voi olla roikkumaan jääneen opinnäytetyön viemisestä loppuun.

”Joskus valmistuminen voi olla kiinni tietyn kurssin suorittamisesta”, Breiling kuvaa.

Jelppariopettajat ovat saaneet koulutusta ja vertaistukea työhönsä. Breilingin mukaan moni kertoo kehittyneensä ammatillisesti ja saaneensa varmempaa pohjaa opettajuuteensa Jelppari-toiminnan myötä. Moni kertoo myös oppineensa uutta oppimisvaikeuksista ja monenlaisista oppimisen tavoista.

”Moni opettajista on työllistynyt matkan varrella”, Breiling sanoo.

Breiling korostaa varhaisen puuttumisen tärkeyttä ja toisaalta tuen antamisen normalisoimista. Hän toivoo, että opiskelun apu ja tuki voisivat olla kaikkien saatavilla.

”Meille tulee korkeakouluopiskelijoita, joilla on pulmia matikan kursseilla. Kun ongelma puretaan auki, löytyy aiemmilla kouluasteilla jääneitä osaamisen aukkoja. Miten avusta ja tuesta voitaisiin saada kaikkien juttu, joka ei koske vain erilaisia opiskelijoita?”

4. Linkki tuo yhdistykset sairaalan arkeen

Kotikartanoyhdistyksen järjestöhuonekoordinaattori Jyrki Leppä.

Järjestöhuone Linkki avasi ovensa Pohjois-Karjalan keskussairaalan Psykiatriatalon alakerrassa kesäkuussa 2016. Ideana oli tarjota matalan kynnyksen paikka, josta avo- ja sairaalatoiminnan asiakkaat saavat tietoa erilaisista harrastuksista, ryhmätoiminnoista sekä mahdollisuudesta saada kokemusasiantuntijan tukea.

Kotikartanoyhdistyksen vetämän hankkeen tehtävä oli tilan ja sen toimintamallin luominen. Tavoitteena on, että eri yhdistykset pyörittäisivät tilaa jatkossa yhteisvoimin. Tarkoitus on järjestää erilaisia tapahtumia ja tapaamisia Linkin tiloissa.

Uuden toiminnan tuominen ei ole osunut helpoimpaan saumaan. Uusi organisaatio ja uudet tilat ovat mullistaneet sairaalan työntekijöiden arkea.

”Sairaalan suhtautuminen järjestöihin näkyy siinä, että täällä on osastoilla järjestövastaavat. Täällä halutaan, että järjestöt näkyvät sairaalan sisällä”, Joensuun KAKE-hankkeen projektipäällikkö **Mari Nupponen** kertoo.

Linkki on nimensä mukainen eli siellä linkitetään ja limitetään asioita toisiinsa. Järjestöhuonekoordinaattori **Jyrki Leppä** kertoo esimerkin asiakkaasta, joka oli juuri pääsemässä pois osastolta. Hän tuli kyselemään uusista harrastuksista ja innostui kasvitarhailijelystä.

Myös sairaalapastori ja sosiaalityöntekijä pystyvät vinkkaamaan Linkin tarjoamista mahdollisuuksista.

Hoitotyötä ei Linkissä tehdä. Mahdollisuuksien mukaan voidaan tarjota esimerkiksi videovälitteistä keskustelutukea. Silloin linjan toisessa päässä on Pohjois-Karjalan Kriisikeskuksen työntekijä.

”Olen kokenut tärkeäksi asiakaslähtöisen työtavan. Keskustelussa lähdetään nolasta ja katsotaan, mihin päästään”, Leppä kuvaa.

Haastattelu on julkaistu 25.1.2018.

Teksti ja kuvat: **Hanna Moilanen**, Sokra-hanke

Lisätietoa

[KAKE – Kaupunkikeskustan kehittämishanke \(Joensuu.fi\)](https://www.joensuu.fi/kake)

Päivitetty: 7.12.2023

